

Motion till riksdagen 2009/10:Ub513

av Mats Pertoft m.fl. (mp)

Utgiftsområdena 15 Studiestöd och 16 Utbildning och universitetsforskning

1 Sammanfattning

Miljöpartiet de gröna värnar det livslånga lärandet. Människor måste alltid ha en chans till vidareutbildning eller omskolning. Det är särskilt viktigt i rådande konjunkturläge. Därför skjuter vi till ett stort antal utbildningsplatser inom komvux, kvalificerad yrkesutbildning och högskola. För att utbildning inte bara ska vara en teoretisk möjlighet, utan också en praktisk möjlighet satsar vi på en ordentlig höjning av bidragsdelen i studiemedlet med 900 kronor mer i månaden jämfört med i dag.

Vi gör också rejäla satsningar för att höja kvaliteten, inom både skolan och högskolan. Det är hög tid att utbildningarna inom samhällsvetenskap, humaniora, juridik och teologi får bättre resurser. De har varit underfinansierade under lång tid. Nu medför vi resurser som ska möjliggöra mer lärarledd tid. Vi höjer också kvaliteten i den högre utbildningen genom att satsa på praktik, karriärcentrum samt genom att tillföra medel för att säkra ett studentinflytande även efter kårobligatoriets avskaffande.

Vi lanserar också ett paket av åtgärder för att höja kvaliteten i grundskolan – en kvalitetsmiljard. I det ingår bland annat en kvalitetspott för pedagogisk utveckling, en försöksverksamhet med ämnesundervisning på modersmål och satsningar för att höja lärarnas kompetens.

Fel! Okänt namn på

2 Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	1
3	Förslag till riksdagsbeslut	3
4	Utgiftsområde 15 Studiestöd.....	3
4.1	Höjning av studiemedlet.....	3
4.2	Sammanfattning av anslagsförändringar utgiftsområde 15	4
5	Utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning	5
5.1	Kvalitetsmiljard till skolan	5
5.1.1	Kvalitetspott för pedagogisk utveckling	6
5.1.2	Förbättra förutsättningarna i läraryftet	6
5.1.3	Ny satsning på genuspedagoger	6
5.1.4	Försöksverksamhet med ämnesundervisning på modersmål	7
5.1.5	Utvidgad rätt till modersmål	8
5.2	Kvalitetspaket till högskolan	8
5.2.1	Mer undervisning inom de ämnesområden som har minst	8
5.2.2	Studenternas övergång mellan studier och arbete	9
5.2.3	Praktik för högskolestudenter	9
5.2.4	Garanterat studentinflytande även efter avskaffat kårobligatorium	10
6	Fler utbildningsplatser	10
6.1.1	Utbyggnad av högskolan.....	10
6.1.2	Utbyggnad av kvalificerad yrkesutbildning	11
6.1.3	Utbyggnad av komvux	11
6.2	Forskning.....	11
6.2.1	Utvärdera resurstilldelningssystemet	11
6.2.2	Mindre detaljstyrning.....	12
6.3	Sammanfattning av anslagsförändringar utgiftsområde 16	12

3 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen anvisar med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag anslagen under utgiftsområde 15 Studiestöd:

Anslag	Anslagsförändring (miljoner kronor)		
	2010	2011	2012
1:2 Studiemedel m.m.	3 219	3 202	3 127
Summa för utgiftsområdet	3 219	3 202	3 127

2. Riksdagen anvisar med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag anslagen under utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning:

Anslag	Anslagsförändring (miljoner kronor)		
	2010	2011	2012
1:5 Utveckling av skolväsende, förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg	158	448	671
1:10 Fortbildning av lärare och förskolepersonal	160	160	160
2:54 Särskilda utgifter inom universitet och högskolor m.m.	650	761	650
2:54 Högskoleplatser (del av rödgrönt ungdomspaket)	210	210	850
2:54 KV-platser (del av rödgrönt ungdomspaket)	70	100	100
2:54 Kårobligatorium	50	95	95
Summa för utgiftsområdet	1 798	2 274	2 776

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det nya resurstilldelningssystemet för forskning ska utvärderas under 2010.

4 Utgiftsområde 15 Studiestöd

4.1 Höjning av studiemedlet

Vi i Miljöpartiet de gröna menar allvar när vi talar om vikten av det livslånga lärandet. Vi anser att Sverige behöver välutbildade människor och att utbildning berikar människors liv. I en föränderlig och internationaliserad värld måste människor vara beredda att byta yrkesbana och att omskola eller vidareutbilda sig. Särskilt angeläget är detta i en tid när många människor saknar arbete och behöver uppmuntras att öka sin kompetens och skapa sig bättre förutsättningar inför att situationen på arbetsmarknaden vänder. Ska det vara möjligt krävs det att människor klarar sig ekonomiskt under den tid de studerar. Det kan många inte som det ser ut i dag. Studiemedelnivåerna är alldeles för låga och Miljöpartiet har konsekvent drivit en höjning av studiemedlet.

I dag ligger studiemedlet på drygt 7 800 kronor för fyra veckor, vid helhetsstudier. Av denna summa är cirka 2 700 kronor bidrag. Att få ekonomin

Fel! Okänt namn på

att gå ihop med så knappa resurser till sitt förfogande är för många en utmaning. De flesta studenter klarar sig inte på detta belopp utan tvingas att arbeta vid sidan av sina heltidsstudier. Arbete i stor omfattning vid sidan av studierna riskerar att påverka de studerandes resultat negativt. Många tvingas också låna pengar av familj och vänner. Sveriges förenade studentkårer har räknat ut att dagens studenter går back med 900 kronor i månaden. Det är inte rimligt.

Miljöpartiet vill höja bidragsdelen i studiemedlet med ytterligare 900 kronor i månaden. Regeringen föreslår i budgetpropositionen en höjning med 40 kronor i månaden. Det är försvinnande lite. Visserligen föreslår regeringen också en höjning av lånedelen i studiemedlet om 390 kronor. Men sammanlagt är det bara hälften av det tillskott studenterna bedöms behöva. Genom att lägga så gott som hela ökningen på lånedelen ökar man skuldsättningen för studenterna markant. Det är mycket olyckligt och påverkar studenternas ekonomiska förutsättningar under lång tid. Miljöpartiets förslag innebär alltså en ökning av studiebidraget med 860 kronor i månaden jämfört med regeringens. Höjningen ska börja gälla från och med den 1 januari 2010.

Utöver studiemedelshöjningen ökar anslag 1:2 ytterligare på grund av det rödgröna ungdomslyftet och praktikplatser. Däremot är studiemedelskostnaden för högskoleplatser och KY-platser inlagda i respektive anslag under utgiftsområde 16.

4.2 Sammanfattning av anslagsförändringar utgiftsområde 15

Anslag	Anslagsförändringar (miljoner kronor)		
	2010	2011	2012
1:2 Studiemedel m.m.	3 219	3 202	3 127
Summa för utgiftsområdet	3 219	3 202	3 127
Specifikation av anslag 1:2			
Studiemedelshöjning (900 kronor per månad)	3 135	3 135	3 135
Regeringens föreslagna studiestödshöjning	-131	-148	-148
Studiemedel för praktik	65	65	65
Studiemedel till rödgrönt ungdomslyft	150	150	75
Delsumma	3 219	3 202	3 127

Miljöpartiet menar att den studiestödshöjning som regeringen gör inte är tillräcklig för att stärka studenternas ekonomiska situation. Vi vill istället utöka bidragsdelen med 900 kronor per månad. Vi tillför också medel för studiestöd till arbetslösa ungdomar inom ramen för vårt rödgröna ungdomslyft.

5 Utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning

5.1 Kvalitetsmiljard till skolan

Den svenska skolan håller hög kvalitet men alltför många elever går ut skolan med otillräckliga kunskaper. En av fyra elever som gick ut grundskolan våren 2007 hade inte godkänt i alla ämnen och 11 procent saknade behörighet att söka till gymnasieskolans ordinarie program. Alla elever måste få förutsättningar att nå kunskapsmålen. Stor mångfald, långtgående individualisering av undervisningen och kompetenta lärare är nyckeln till en framgångsrik skola.

Den borgerliga regeringen har hittills haft fel fokus i sin utbildningspolitik. Feltolkningar, avsiktliga eller inte, av internationella jämförande undersökningar har legat till grund för regeringens politik. Följden har blivit att fokus har lagts på att lösa problem som kanske inte ens finns. Regeringen har lagt ner stor möda på att elever ska bli mer disciplinerade: förslag om ordningsbetyg, rätt att flytta mobbare och liknande har duggat tätt. Mindre fokus har lagts på att förbättra undervisningen och göra den mer individualiserad. Till exempel har den nationella timplanen, som reglerar exakt hur många timmar varje elev ska studera varje ämne, fortfarande inte skrotats – detta trots att den omfattande försöksverksamhet som pågår visat på mycket positiva resultat. Regeringen har också varit väldigt fokuserad på betyg, fler betygssteg ska införas och eleverna ska få betyg tidigare. Det finns inget stöd i forskningen för att dessa åtgärder skulle leda till bättre kunskapsresultat i skolan. I stället behövs tydligare och mer utförlig information till elever och föräldrar.

Miljöpartiet står för en helt annan politik. Senast förra året lade Miljöpartiet en omfattande partimotion om skolan (2008/09:Ub526) där vi lade fram en mängd förslag för att höja kvaliteten i skolan. Dessa frågor är fortfarande aktuella. Det handlar bland annat om att införa ett omdömessystem som ersätter dagens betygssystem och om att skärpa sanktionsmöjligheterna för Skolverket, så att skolor som inte lever upp till kvalitetskravet riskerar böter om de inte snarast åtgärdar bristerna i verksamheten. Här presenterar vi ytterligare satsningar för att stärka kvaliteten i grundskolan.

Innehåll i kvalitetsmiljarden	2010	2011	2012
Ämnesundervisning på modersmål	58	138	251
Utvidgad rätt till modersmålsundervisning	170	170	170
Kvalitetspott för pedagogisk utveckling (stöd till elever med sämre förutsättningar och individualisering av undervisning)	100	300	400
Läraryft (90 procent av lönen)	160	160	160
Genuspedagoger	0	10	20
Delsumma	488	778	1001

Fel! Okänt namn på

5.1.1 Kvalitetspott för pedagogisk utveckling

För att ge fler elever bättre förutsättningar att nå kunskapsmålen i skolan vill vi inrätta en kvalitetspott för pedagogisk utveckling. Skolor ska kunna söka och få medel för att genomföra projekt som syftar till att höja kvaliteten i undervisningen och i förlängningen leda till större måluppfyllelse. Inriktningen ska vara på nyskapande och innovativa pedagogiska projekt, och vi ser gärna att man tar avstamp i de behov som dokumenterats i elevernas individuella utvecklingsplaner.

Olika typer av satsningar kan komma i fråga, men det ska vara ett tydligt formulerat projekt som är enkelt att utvärdera. Utvärderingarna är viktiga, inte bara för att de fungerar som ett kvitto på investeringen utan också för att de gör det möjligt att sprida goda exempel. Skolverket får i uppdrag att administrera projektet och medel tillskjuts till anslag 1:5 med 100 miljoner kronor 2010, 300 miljoner kronor 2011 och når full omfattning 2012 med 400 miljoner kronor.

5.1.2 Förbättra förutsättningarna i lärarlyftet

Lärarnas kompetens har en avgörande betydelse för elevernas resultat i skolan. Engagerade och kompetenta lärare hjälper elever att utvecklas såväl kunskapsmässigt som rent mänskligt. Det finns många duktiga lärare runt om i landet som gör ett bra jobb. Om de fick möjlighet till inspirerande och kvalitativ fortbildning skulle de kunna bli ännu bättre och ännu mer motiverade. Det finns också lärare som saknar vissa kompetenser som de skulle behöva utveckla för att bli riktigt bra lärare. Miljöpartiet anser att lärarna måste uppmärksammas mer. Skolledningarna måste ställa höga krav på varje lärare, och lärarna måste få möjligheter att leva upp till dessa krav.

Den borgerliga regeringen har gjort en satsning på fortbildning för lärare som de kallar Lärarlyftet. Det är en bra satsning som går ut på att lärare som vidareutbildar sig får en ersättning från staten som motsvarar 80 procent av deras lön under tiden som de studerar. Det har dock visat sig att avhoppet från utbildningarna är ganska stora. En förklaring kan vara att många inte har sådana ekonomiska marginaler att de klarar ett inkomstbortfall på 20 procent. Många som tar del av utbildningen är ensamstående kvinnor med barn. För att skapa bättre möjligheter för personer som inte har så stora ekonomiska marginaler att ta del av Lärarlyftet vill Miljöpartiet höja ersättningsgraden till 90 procent av lönen. För detta avsätter vi 160 miljoner kronor årligen.

5.1.3 Ny satsning på genuspedagoger

Medvetenheten kring jämställdhetsfrågor har ökat under de senaste åren, och på många skolor runt om i landet pågår ett bra och aktivt arbete för att främja jämställdhet. Men tyvärr saknas det på många håll kunskap om hur man kan arbeta med jämställdhetsfrågor och integrera jämställdhetsarbetet i verksamheten. Lärarnas kompetens, förståelse och attityder är av avgörande betydelse för vilka attityder och beteenden som eleverna utvecklar. De bör fungera som föredömen, och det är av stor vikt att deras undervisning och deras handlingar

speglar en genuin förståelse för genusproblematiken. Miljöpartiet vill därför göra en ny satsning på genuspedagoger.

Miljöpartiet avsatte tillsammans med Socialdemokraterna och Vänsterpartiet år 2002 medel för att utbilda genuspedagoger. Målet var att det skulle finnas en genuspedagog i varje kommun. Satsningen var upplagd så att kommunen tog kostnader för vikarier medan staten tillhandahöll utbildningen, som alltså var gratis för kommunerna.

Målet var långt ifrån uppfyllt när satsningen löpte ut. Uppskattningsvis hälften av landets kommuner saknar genuspedagog. Miljöpartiet anser att jämställdhetsarbetet i skolan måste stärkas eftersom det på många håll saknas kunskap om hur man kan arbeta med jämställdhetsfrågor och integrera jämställdhetsarbetet i verksamheten.

Miljöpartiet vill nu göra en ny, bättre, satsning på genuspedagoger. Vi avsätter medel 2011 och 2012 för att möjliggöra utbildning av 300 genuspedagoger. I vårt förslag får kommunerna till skillnad från tidigare också ersättning för vikariekostnaderna, vilket betyder att även kommuner med en trång skolbudget kan få tillgång till genuspedagoger och den kunskap och kompetens som de bär med sig.

5.1.4 Försöksverksamhet med ämnesundervisning på modersmål

Nästan all undervisning i skolorna bedrivs på svenska, något som gör det svårt för barn som ännu inte behärskar svenskan obehindrat att tillgodogöra sig annan undervisning, såsom matematik. Det gäller framför allt elever som nyligen anlänt till Sverige och som inte har hunnit lära sig svenska tillräckligt bra för att hänga med i undervisningen. En elev har rätt att få bra undervisning i matematik även om eleven inte är duktig i svenska. Att undervisningen blir mer effektiv om lärarna talar ett språk som eleverna förstår säger sig självt.

Miljöpartiet vill därför starta en försöksverksamhet i tio kommuner där man prövar att ge elever rätt till undervisning i matematik på deras modersmål, detta för att ge eleverna bättre kunskaper i dessa ämnen under tiden eleverna utvecklar sina kunskaper i svenska. När eleverna är nyanlända sker en större del av undervisningen i ämnena på modersmålet, men med tiden sker en större del av ämnesundervisningen på svenska.

De kommuner som har störst andel modersmålsundervisningsberättigade elever erbjuds att vara med i försöket. I dessa kommuner erbjuds elever i årskurs 1–5 att få en del av sin matematikundervisning på sitt modersmål. Antalet elever i kommunen med samma modersmål som önskar denna undervisning måste uppgå till minst fem. Försöket pågår i tre år i varje kommun och utvärderas sedan för att se hur resultaten påverkats av denna nya möjlighet och hur elever, lärare och föräldrar uppfattat undervisningen. Satsningen är fullt utbyggd 2012 och omfattar då 251 miljoner kronor årligen.

Fel! Okänt namn nå

5.1.5 Utvidgad rätt till modersmål

I grundskoleförordningen finns en begränsning som säger att elever har rätt till modersmålsundervisning i som mest sju år. Det är en begränsning som Miljöpartiet vill ta bort, vilket även Skolverket rekommenderat. Fördjupade språkkunskaper anses i andra fall vara en tillgång för samhället, vilket till och med föranlett reformer av antagningssystemet till högskolan. Självklart ska elever som så önskar kunna fördjupa sina kunskaper i modersmålet även efter att ha studerat det i sju år. Miljöpartiet vill utvidga rätten till modersmålsundervisning till att gälla hela grundskoletiden och avsätter därför resurser årligen för detta ändamål, vilket finns inom utgiftsområde 25. Satsningen är fullt utbyggd 2012 och omfattar då 170 miljoner kronor årligen.

5.2 Kvalitetspaket till högskolan

Att svensk högre utbildning håller hög kvalitet ligger i allas intresse. Studenterna gör en stor investering både i tid och i pengar när de väljer att utbilda sig och har rätt att förvänta sig att få en utbildning av hög kvalitet. Samhället behöver välutbildade människor som kan bidra till samhällsutvecklingen. Utbildningen måste leda till anställningsbarhet och entreprenörskap. Vi behöver också en livskraftig och högkvalitativ forskning, och en förutsättning för det är att grundutbildningarna förbereder studenterna väl för fortsatt akademiskt arbete.

Den högre utbildningen i Sverige håller generellt hög kvalitet, men den kan bli bättre. Miljöpartiet lägger här fram ett antal förslag för att stärka kvaliteten i den högre utbildningen.

5.2.1 Mer undervisning inom de ämnesområden som har minst

Kvaliteten inom den högre utbildningen behöver höjas. Under det senaste decenniet har en omfattande utbyggnad av högskolorna skett och antalet studieplatser fördubblades mellan 1990 och 2006. Men kvaliteten i utbildningen är eftersatt. Särskilt inom områdena samhällsvetenskap, juridik, humaniora och teologi är resursbristen framträdande. Antalet studenter per lärare har ökat, och det är inte ovanligt med så lite lärarledd tid som fyra timmar per vecka. Självklart blir kvaliteten lidande om studenten är hänvisad till självstudier i så stor utsträckning.

Kvaliteten måste höjas i högskolan, särskilt inom de ämnesområden som i dag har liten andel lärarledd tid. På många utbildningar behöver studenterna fler föreläsningar och seminarier, och uppsatsstudenter behöver mer tid med sina handledare.

Miljöpartiet, Socialdemokraterna och Vänsterpartiet satsar 400 miljoner kronor om året på att höja kvaliteten i utbildningen på grundutbildningen inom samhällsvetenskap, juridik, humaniora och teologi. Medlen ska gå till att höja kvaliteten i utbildningen framför allt genom mer undervisning. Satsningen på 400 miljoner kronor motsvarar cirka 2 500 kronor per student och

år. Det skulle till exempel kunna innebära att studenterna inom dessa ämnesområden får ytterligare en och en halv föreläsning i veckan.

5.2.2 Studenternas övergång mellan studier och arbete

Att hitta det första jobbet kan ofta vara problematiskt även för dem som har en färdig högskoleutbildning. Många studenter saknar ett eget kontaktnät och vägar ut i arbetslivet. Samtidigt är det första jobbet avgörande för det fortsatta yrkeslivet. Miljöpartiet vill förbättra lärosätenas stöd till att förbereda studenterna för att hitta en väg ut på arbetsmarknaden. Det kan handla om att ordna praktik, hitta samarbeten kring examensarbete eller på annat sätt förmedla kontakter mellan studenter och arbetsgivare. Uppgiften är särskilt viktig för studenter från studieovana hem, som ofta saknar egna kontakter med potentiella arbetsgivare och kunskap kring akademikers arbetsmarknad.

På de flesta lärosäten förekommer det olika former av aktiviteter för att hjälpa studenter ut på arbetsmarknaden. Men dessa verksamheter är underdimensionerade för behovet. Högskolorna har för lite pengar för att på allvar kunna hjälpa studenterna med övergången från studier till arbetsliv. Vi avsätter därför, tillsammans med Socialdemokraterna och Vänsterpartiet, 200 miljoner kronor om året för att lärosätena ska utveckla karriärcenter som ska stödja studenterna i övergången mellan studier och arbete.

5.2.3 Praktik för högskolestudenter

Mycket tyder på att återkommande kontakter med arbetsmarknaden under utbildningstiden gör det lättare att få jobb efter examen. Egna kontakter med arbetsgivare är ofta avgörande för hur man får sitt första jobb. För studenterna är det dessutom viktigt att under studietiden få erfarenhet av olika sätt att tillämpa den kunskap man skaffar sig. Därför är möjligheten att få göra praktik under sin studietid mycket eftertraktad bland studenter. Mer praktik innebär också att fler arbetsgivare får erfarenhet av hur högutbildade kan bidra till deras verksamhet.

Många studenter som vill göra praktik får i dag inte möjlighet att göra det eftersom deras lärosäten inte erbjuder den möjligheten. Miljöpartiet vill skapa möjlighet för fler studenter att få denna värdefulla arbetslivserfarenhet och föreslår därför en försöksverksamhet med praktik. Praktiken ska utformas som en kurs som ger högskolepoäng och är studiemedelsberättigande, vilket innebär att hög kvalitet ska hållas.

De lärosäten som är intresserade av att delta i försöksverksamheten anmäler sitt intresse till Högskoleverket som fördelar medlen. Lärosätena anordnar en fristående kurs, ”tio veckors praktik”, som alla studenter som har minst 90 högskolepoäng i ett ämne har rätt att söka. Lärosätena har ansvar för kurserna, vilket innebär att de ska kontrollera kvaliteten och sköta administrationen så att studenterna får praktiken tillgodoräknad i form av akademiska högskolepoäng. Vi avsätter 50 miljoner kronor årligen för detta ändamål i anslag 2:54, vilket innebär att möjlighet för 10 000 praktikplatser skapas.

Fel! Okänt namn nå

5.2.4 Garantera studentinflytande även efter avskaffat kårobligatorium

Miljöpartiet har alltid sett kårobligatoriet som problematiskt eftersom det innebär att alla högskolestudenter har tvingats vara med i en från högskolorna fristående organisation. Det går helt emot den föreningsfrihet som är ett fundament i en demokrati. Samtidigt har vi alltid arbetat för att studenter ska få ökat inflytande, och velat värna den viktiga verksamhet som kårerna bedriver. För oss har det varit självklart att ett avskaffande av obligatoriet måste ske på ett sådant sätt att det inte skadar studentinflytandet. Detta är i hög grad en ekonomisk fråga.

I och med att medlemskap i kårerna framöver blir frivilligt kommer oundvikligen medlemsantalet att minska, även om kårerna sänker avgiften. Inkomsterna till kårerna kommer att sjunka dramatiskt, vilket får till följd att verksamheten behöver begränsas eller riktas in på inkomstbringande aktiviteter i stället för arbetet med högskolans kvalitet, jämställdhet och andra viktiga frågor.

Obligatorieutredningen (SOU 2008:11) lade fram ett förslag som vi från Miljöpartiets sida tycker är bra. Utredningen gjorde bedömningen att minst 310 kronor per helårsstudent skulle behövas för att förhindra för stora negativa konsekvenser för studentinflytandet. Utöver detta belopp föreslog utredningen att totalt 30 miljoner kronor ytterligare tillförs för att täcka finansieringen av den studiesociala verksamheten med anknytning till studiesituationen. Totalt innebär det att utredningen bedömde att 125 miljoner kronor skulle behöva tillföras för att inte den viktigaste verksamheten skulle gå om intet. Den borgerliga regeringen föreslog totalt 30 miljoner kronor, vilket den borgerliga majoriteten i riksdagen gick med på. Det skiljer alltså 95 miljoner kronor mellan utredningens bedömning och regeringens.

Bland högskolor och kårer är rösterna eniga – verksamheten kan omöjligheten överleva på de 30 miljoner kronor som regeringen skjuter till. Miljöpartiet anser att regeringen för en ansvarslös politik. Vi skjuter i vårt budgetförslag till de medel som utredningen bedömde behövs för att säkra studentinflytandet vid lärosätena. Det är en viktig kvalitetsfråga.

6 Fler utbildningsplatser

6.1.1 Utbyggnad av högskolan

Regeringen har tidigare dragit ner på antalet platser inom högskolan trots att de stora ungdomskullarna födda i början av 1990-talet är på väg in i högskolesystemet. Nu har regeringen dock gjort en tillfällig satsning på fler högskoleplatser, med hänvisning till konjunkturen. Regeringen föreslår 10 000 nya platser 2010 och lika många 2011. Miljöpartiet är mycket skeptiskt till att satsningen begränsas till två år. De flesta vill gå en programutbildning som är tre år eller längre och begränsningen i tid kan göra det svårt för högskolorna

att utnyttja medlen optimalt. Miljöpartiet, Socialdemokraterna och Vänsterpartiet tillskjuter därför medel även för 2012.

Vi gör också tillsammans med våra samarbetspartier bedömningen att det behövs fler platser än vad regeringen föreslår. År 2010 och 2011 skjuter vi till 2 500 platser utöver regeringens 10 000 platser. 2012 har regeringen inte avsatt pengar för några ytterligare platser alls. Vi avsätter däremot medel för 10 000 platser då.

6.1.2 Utbyggnad av kvalificerad yrkesutbildning

Den kvalificerade yrkesutbildningen är en viktig del i att förse företag med rätt utbildad arbetskraft och för individen en möjlighet att utbilda sig vidare efter gymnasiet. Kvalificerad yrkesutbildning (KY) har också visat goda resultat när den utvärderats. KY-utbildningen är av särskilt stor vikt i rådande konjunkturläge. Regeringen gör rätt i att avsätta mer pengar till dessa utbildningar, men Miljöpartiet gör tillsammans med Socialdemokraterna och Vänsterpartiet bedömningen att det behövs fler platser än vad regeringen föreslår. Vi föreslår 700 platser ytterligare 2010 och 1 000 platser ytterligare 2011 och 2012.

6.1.3 Utbyggnad av komvux

Många unga som saknar arbete har inte fullständig gymnasieexamen. Under 2010 och 2011 när det kommer att vara tufft på arbetsmarknaden är det betydligt bättre att dessa unga passar på att läsa in en gymnasieexamen, än att de går passivt arbetslösa. Arbetsförmedlingen beräknar att totalt 120 000 unga kommer ut på arbetsmarknaden mellan 2009 och 2012 utan slutbetyg från gymnasiet. Behovet av extraordinära insatser är därför stort.

Vi vill därför sjösätta ett tillfälligt program med 10 000 platser för unga arbetslösa som vill komplettera sin utbildning så att de får grundläggande behörighet – ungdomslyftet. Programmet ska innebära att långtidsarbetslösa (arbetslösa mer än tre månader) mellan 20 och 24 år som vill komplettera ofullständiga grundskole- eller gymnasieutbildningar ska kunna göra det. Programmet bör berättiga till särskild ungdomslyftsersättning eller till aktivitetsstöd för dem som kvalificerat sig för det. Krav ska ställas på ett aktivt deltagande i utbildningen för att ersättning ska erhållas. Utbildningen ska kunna arrangeras inom ramen för den kommunala vuxenutbildningen eller på folkhögskolor. Tiden i programmet ska vara flexibel och anpassad efter de utbildningsbehov som individen har, men maximalt kunna pågå under ett år.

6.2 Forskning

6.2.1 Utvärdera resurstilldelningssystemet

Regeringen har sjösatt ett nytt system för resurstilldelning vad gäller forskning. Miljöpartiet är starkt skeptiskt till det nya systemet som vi tycker är grundat på allt för få och för enkelspåriga kvalitetsindikatorer och som vi

Fel! Okänt namn på

därför tror kommer att missgynna vissa ämnesområden på ett olyckligt sätt. Vi ser risken för att ämnen som idag har lätt att få medel kommer att få det ännu lättare som överhängande. Vi tror också att de nyare lärosätena kommer att missgynnas jämfört med de gamla, samt att tvärvetenskaplig forskning kommer att få svårare att få medel. Miljöpartiet anser därför att regeringen ska återkomma till riksdagen med en utvärdering av resurstilldelningssystemet under 2010 och anser att riksdagen ska ge detta regeringen tillkänna.

6.2.2 Mindre detaljstyrning

Miljöpartiet är starkt kritiskt till den långtgående detaljstyrning av forskningen som regeringen utövar. I den forskningsproposition som kom 2008 föreslog regeringen inte mindre än 24 så kallade strategiska satsningar som var starkt specialiserade, till exempel till nanoteknik, cancer eller ”Ryssland”. I föreliggande budgetproposition har riksdagen att ta ställning till 43 olika satsningar inom 20 olika områden. Miljöpartiet finner det helt orimligt. Som vi förde fram i vår motion på forskningspropositionen (2008/09:Ub8) anser vi att de strategiska satsningarna ska vara betydligt vidare till sin karaktär.

6.3 Sammanfattning av anslagsförändringar utgiftsområde 16

Anslag	Anslagsförändringar (miljoner kronor)		
	2010	2011	2012
1:5 Utveckling av skolväsende, förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg	158	448	671
1:10 Fortbildning av lärare och förskolepersonal	160	160	160
2:54 Särskilda utgifter inom universitet och högskolor m.m.	650	761	650
2:54 Högskoleplatser (del av rödgrönt ungdomspaket)	210	210	850
2:54 KY-platser (del av rödgrönt ungdomspaket)	70	100	100
2:54 Kårobligatorium	50	95	95
Summa för utgiftsområdet	1 798	2 274	2 726
Kvalitetsmiljarden			
	2010	2011	2012
1:5 Kvalitetspott för pedagogisk utveckling	100	300	400
1:10 Lärarlyft (90 % av lönen)	160	160	160
1:5 Försök ämnesundervisning på modersmål	58	138	251
1:5 Genuspedagoger	0	10	20
(tillkommer utökad rätt till modersmål UO 25)	170	170	170
Delsumma	488	778	1 001
Kvalitetspaket till högskolan			
	2010	2011	2012
2:54 Mer undervisning i högskolan	400	400	400
2:54 Karriärcentrum	200	200	200

Fel! Okänt namn på

Anslag	Anslagsförändringar (miljoner kronor)		
	2010	2011	2012
2:54 Praktik	50	50	50
2:54 Nej till att införa studieavgifter		111	
Delsumma	650	761	650

Medel avsätts för kvalitetssatsningar i grundskolan och för försök med ämnesundervisning på modersmål. Vi föreslår också i det rödgröna samarbetet medel för höjd kvalitet på högskolan, fler platser på högskolan och satsningar på praktik och karriärcentrum. Den kvalificerade yrkesutbildningen byggs också ut som en del i det rödgröna ungdomspaketet.

Stockholm den 5 oktober 2009

Mats Pertoft (mp)

Lage Rahm (mp)

Peter Rådberg (mp)